

Homilie 22 maart 2009

Homilie

Waar denk je aan bij het woord ‘misstappen’, aan een zelfstandig naamwoord of aan een werkwoord? Denk je aan daden, of denk je aan doen? Denk je fouten of denk je aan falen? Denk je aan verwijtbaarheid of aan wijten? Denk je aan ‘mísstappen’ of aan ‘mis – stáppen’?

Zoals je gehoord hebt, ligt Hizkia in het ochtendgloren benauwd naar zichzelf te kijken en rolt hij zijn leven af. Hij rolt zijn leven af voor zijn eigen ogen. Hij ziet hoe zijn plek open komt te liggen. Hij stelt zich al voor terecht te komen ‘daar waar alles zijn einde vindt’. Hij klaagt. Want daar ben je uit de mensengemeenschap weg. Daar ben je niemand meer. Daar is ook de Heer niet. Daar houdt het op. Daar houdt het op dat je weet nog bezien te worden door die andere ogen. Alleen in het ‘land van de lévenden’ laat zich de Heer zien, niet ‘daar waar alles zijn einde vindt’. Dus roept hij ‘naar omhoog’, naar die ogen. Hij rolt zijn leven af voor zijn eigen ogen én voor de ogen van zijn Heer.

En dan keert zijn monoloog om, als bij een wonder. Juist voordat zijn klacht uitkomt op een ‘point of no return’, verandert de dynamiek, ziet hij zichzelf met die andere ogen. ‘Ik zou gebukt blijven onder mijn bittere lot, máár zegt de Heer: “Tijd om te leven”’. Nieuwe kracht stroomt in zijn monoloog, vrede wordt het thema, ‘mijn misstappen weggedaan’.

‘Het dodenrijk zal u niet loven’. Het is een vreemde lofzang op je eigen leven, bijna een omgekeerde metafoor. Nu speel ik weer op de snaren, ben ik weer onder mijn kinderen. Bijna had hij alles verloren, bijna was hij verloren.

Het gebed van Hizkia is geen ‘bijna-dood’ ervaring. Evenmin een verhaal van een ‘lucky guy’ die aan de dood is ontsnapt. Het is veeleer een verhaal over wat het leven bitter doet smaken en over wat het leven zoet doet smaken. Daarom hoort het in de vastentijd. Zoeken we eigenlijk daar niet naar? Hoe rollen wij óns leven af, met in het vizier dat we het eens zullen moeten oprollen zoals een wever zijn tentdoek. Wat doet mijn leven bitter smaken, wat verschaft er een zoete smaak aan? Vasten is een ritueel om jezelf met zulke vragen in contact te brengen, vragen van jezelf aan jezelf.

Jij hebt mijn misstappen weggedaan, zegt Hizkia tegen die andere ogen. De meeste boeken in het Eerste Testament zijn van een diep besef doordrongen dat er maar één leven is, aan deze zijde van de dood, aan deze van het 'dodenrijk', daar waar alles zijn einde vindt. Daar lééft een mens, daar kan hij zijn Heer zien. Dáár ontrolt zich je leven, daar zet je stappen en stap je mis. Wie stappen zet in het spoor van de Thora, de levensregel, begeeft zich in een verbond, in een diepe verbondenheid met de Heer die leven geeft. Wie mis stapt, verbreekt die verbondenheid. Niet altijd en voor eeuwig verdoemd, op het verkeerde pad gestapt; er zijn stappen die onrecht veranderen in recht, die onderdrukking veranderen in vrede, die krachteloosheid veranderen in kracht. Er zijn stappen die 'dood' veranderen in 'leven'. Maar mensen kunnen ook mis stappen. Daarom heet het bij Paulus, de joodse rabbi die hij bleef ook toen hij van zijn paard was gevallen, dat de straf voor de zonde, het mis stappen, de dood is. Wie misstapt op een manier die je leven gaat tekenen, kan alles verloren hebben, kan verloren zijn. Bitter is mijn lot, zegt Hizkia dan, en piept als een gierzwaluw. Maar de Heer kan de bitterheid ook wegdoen, de Heer kan je leven van smaak veranderen, veranderen in het zoet van muziek, van kinderen, van trouw.

Jezus uit Nazareth staat in déze traditie. Een joodse rabbi die aan de levensregel een nieuwe, verrassende nabijheid geeft, een alledaagsheid die ook buiten de Tempel en de grote leerredes van de belangrijke rabbi's sláát op ieders levensweg. Als jullie anderen hun misstappen vergeven, zal je hemelse Vader ook die van jullie vergeven. Het is met de Heer als met een abba, een vader die erom bekommerd is dat niemand uit het verbond van het leven valt. Dat is een zoete smaak van het leven, een smaak die wij aan anderen en zo ook aan onszelf kunnen geven. De bittere smaak is een even reële mogelijkheid. Jezus dreigt niet. Hij staat niet met zijn vinger opgewonden mensen tot de orde te roepen. Hij vertelt je wat we allemaal weten: dat gemeenschappelijkheid van leven aan het leven een zoete smaak geeft, en dat de smaak verbittert als je mis stapt. Navolging van Jezus is de poging om op deze manier je leven af te rollen, tot aan het moment waarop je wel moet oprollen, zoals een wever zijn tentdoek.